

AĞIZ KOKUSU VE BİYOKİMYASAL ETKENLERİ

Serap AKYÜZ

38.1. Ağız Kokusu Nedir?

Ağız kokusu (halitosis), ağız içi nedenlerle ve/veya ağız dışından kaynaklanan kötü veya hoş gitmeyen kokuyu tarif eden ve çok eski yıllardan beri toplumda görülen bir durumdur. Tıp tarihinde ağız kokusuna ait ilk belgeler milattan önce 1550 yılına aittir. Ağız kokusu ilk kez Howe tarafından 1874 yılında tanımlanmış ve sosyal afet olarak nitelendirilmiştir.

Ağız kokusu, Latince 'halitus' (nefes) ve Yunanca 'osis' (patolojik oluşum) kelimelerinden türetilmiştir. Ayrıca ağız kokusu "fetor ore, fetor ex ore, fetor narium ve kötü nefes" gibi değişik olarak da adlandırılmıştır. Ağız kokusu bir hastalık olmayıp oral, sistemik veya psikolojik bir durumun belirtisidir. Kişiler arasındaki ilişkiyi ve kendini ifade etmeyi etkilemesinden dolayı ağız kokusu günümüzde giderek artan bir popülerite kazanmıştır. Sosyal etkisinin yanı sıra patolojik ağız kokusu oral patolojiler içerisinde en yaygın semptom ve endikasyonlardan biri olarak düşünülmür.

Ağız kokusunun başlıca nedenleri arasında çok derin diş çürükleri, canlı olmayan diş pulpası, ağızda gıda sıkışması, ağız enfeksiyonları, dişeti hastalıkları, başarısız diş dolguları, azalmış tükürük salgısı, sigara içme ve yetersiz ağız bakımı (diş fırçalama ve diş ipi kullanımı) yer alır.

Ağız kokusu sosyal baskı, psiko-sosyal stres ve kişide özgüven problemi oluşmasına yol açabilmektedir. Sosyal çevrenin bu kadar önemli olduğu günümüzde ağız kokusunun birey üzerinde yaratacağı psikolojik travma da güçlü olacaktır. Ağız kokusu hem çocukların hem de erişkinlerin ortak sorunudur ve yaşla birlikte artmaktadır. Adenoid hipertrofisi olan çocuklarda ağız kokusu daha yoğun olmaktadır.

Ağız kokusu çoğu zaman ağız, burun ve nazofarinksten kaynaklanır ve kişilerin yaşam kalitesini bozar. Birçok insanın korkulu rüyası olan ağız kokusunun giderilmesine yönelik olarak günümüzde pek çok farmakolojik ajan ve kozmetik ürün piyasada mevcuttur.

38. 2. Ağız Kokusu Sıklığı

Ağız kokusu dünyada kişileri mağdur eden 100 neden arasında kabul edilmekte ve sıklığının % 22 ile % 50 arasında değiştiği bildirilmektedir.

Japonya'da okul çocuklarında yapılan bir çalışmada % 42 oranında ağız kokusu problemi bildirilmiştir. Kore'de erişkinlerde yapılan bir başka çalışmada ise bu oranın % 23.6 iken, İsviçre'deki erişkinlerde yapılan çalışmada % 32 olduğu belirtilmiştir.

Hollanda'da 1966 yılında yapılan bir diğer çalışmada 11,625 kişi ağız kokusu açısından incelemiş ve 60 yaş üzeri bireylerin %25'inde mevcut olduğu bildirmiştir. 20 yaş altı bireylerde bu oran %10 olarak bulunmuştur. Çin'de 15-64 yaş arası 2,000 kişinin tarandığı bir çalışmada ise ağız kokusu sıklığı % 27.5 olarak , İsviçre'de 626 kişinin ağız kokusu taramasında ise % 20 civarında olduğu tespit edilmiştir. Yokoyama ve ark (2010) Japonya'da lise çağındaki çocuklarda ağız kokusu sıklığını % 39.6 gibi yüksek bir oran olarak bildirmiştir. Al-Ansari ve arkadaşlarının Kuveytli 1,551 erişkin ile yaptıkları anket çalışmasının sonuçlarına göre, kişinin kendi beyanına dayalı ağız kokusu varlığı %23 olarak bulunmuştur.

Sonuç olarak yapılan epidemiyolojik çalışmalarda ağız kokusu sıklığı toplumda % 2.4 ile % 45 arasında geniş aralıkta değişmektedir. Sigara kullanımının ağız kokusuna etkisi ile ilgili olarak Kuzey

psikososyal baskı ve stres oluşturarak hayat kalitesini negatif yönde etkiler. Ağız kokusunun saptanması ve tedavisinde tıp ve diş ve hekimleri birlikte hareket etmelidir. Sonuç olarak çocuk diş hekimlerinin (Pedodontistlerin) ve aynı zamanda tüm diş hekimlerinin ağız kokusu konusunda yeterli bilgiye sahip olması, sağlıklı nesillerin yetişmesi açısından önem taşımaktadır.

Şekil 38.12. Dil fırçası.

38.8. Kaynaklar

- Akcan A, Boz A Oyguncu S, Turhan M. Halitosis, Yeni Tıp Derg 2008;25:134-137.
- Akpınar A, Ataoglu T, Bostancı V, Marakoglu I, Sezer H. Tip II diyabetli periodontitis hastalarında periodontal tedavinin ağız kokusuna etkisi. Cumhuriyet Dental Journal 2008;11(1): 28-34.
- Akşit D. Dispeptik yakınması olan çocukların dental plak ve tükürük örneklerinde Helicobacter Pylori varlığının gerçek zamanlı polimeraz zincir reaksiyonu ile incelenmesi ve oral bulgular ile karşılaştırılması, M.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, 2014.
- Al-Ansari JM, Boodai H, Al-Sumait N, et al. Factors associated with self-reported halitosis in Kuwaiti patients. J Dent 2006;34:444-9
- Amano A, Yoshida Y, Oho T, Koga T. Monitoring ammonia to assess halitosis. Oral Surg Oral Med Oral Pathol Oral Radiol Endod 2002;94(6):692-696.
- Amir E, Shimonov R, Rosenberg M. Halitosis in children. The Journal of Pediatrics 1999;134(3): 338-343.
- Aydın M. Teşhisten tedaviye ağız kokusu. Nobel Tıp Kitapevi, 2008.
- Bilgin S, Ersoy İ, Göregen M, Erdem A. Ağız kokusu için olası risk faktörlerinin araştırılması SDU Sağlık Bilimleri Dergisi 6(3): 131-135,2015
- Bilgin MS, Ersoy İ, Göregen M, Erdem A. Ağız Kokusu İçin Olası Risk Faktörlerinin Araştırılması (Evaluation of Possible Risk Factors For Halitosis.) SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2015;6(3): 131-135.
- Bollen C M, Beikler T. Halitosis: the multidisciplinary approach. International Journal of Oral Science 2012;4(2): 55.
- Deutscher H, Derman S, Barbe AG, Seemann R, Noack MJ. The effect of professional tooth cleaning or non-surgical periodontal therapy on oral halitosis in patients with periodontal diseases. A systematic review. Int J Dent Hyg 2017.
- Eltas A, Eriş S. Agresif ve kronik periodontitisli hastalarda ağız kokusunun karşılaştırılması İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 2012; 1(2): 34-38.
- Göktürk Ö, Devrim İ. Ağız Kokusu. Atatürk Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi. 2014;24(Supp. 9): 85-91.
- Gülşen M. Ağız Kokusu (Halitosis). Güncel Gastroentoloji 2012;16(3): 199-210.
- Hoshi K, Yamano, Y, Mitsunaga A, Shimizu S, Kagawa, J, Ogiuchi H. Gastrointestinal diseases and halitosis: association of gastric Helicobacter pylori infection. International Dental Journal 2002;52(S5P1), 207-211.
- Kapoor A, Vishakka GJ, Malhotra R, Kaur S, Singh K. Halitosis – Revisited Indian Journal of Dental Sciences. 2011; 5, 3.
- Kırzioğlu Z, Ceyhan D. Çocuklarda ve Gençlerde Ağız Kokusu Türkiye Klinikleri J Dental Sci 2007;13(2):63-70
- Kozlovsky A, Goldberg S, Natour I, Rogatky-Gat A, Gelenrter I, Rosenberg M. Efficacy of a 2 phase oil:water mouthrinse in controlling oral malodor, gingivitis, and plaque J Periodontol 67(6):577-582.
- Kuşakçı Ş, Tümer H, Sosyodemografik yapı ve sigara kullanımının ağız kokusu üzerine etkisinin organoleptik yöntem ve halimeter® ile değerlendirilmesi, Cumhuriyet Dental J 2014; 17(1): 14 – 26.
- Miyazaki H, Sahao S, Katoh Y, Takehara T. Correlation between volatile sulphur compounds and certain

- oral health measurements in the general population. *J Periodontol* 1995;66:679-84.
- Moshkowitz M, Horowitz N, Leshno M, Halpern Z. Halitosis and gastroesophageal reflux disease: a possible association. *Oral Diseases* 2007;13(6): 581-585.
- Motta L J, Bachiega J C, Guedes C C, Laranja L T, Bussadori S K. Association between halitosis and mouth breathing in children. *Clinics* 2011;66(6): 939-942.
- Muniz F W M G, Friedrich S A, Silveira C F, Rösing C K. The impact of chewing gum on halitosis parameters: a systematic review. *Journal of Breath Research* 2017;11(1).
- Murata T, Yamaga T, Iida T, Miyazaki H, Yaegaki K. Classification and examination of halitosis. *International Dental Journal* 2002;52(S5P1): 181-186.
- Nakano F, Miyoshi S, Murakami T. New ellagitannins from Tiencha and their inhibitory activity against dental plaque. *Journal of Natural Medicines* 2017;71(3): 545-552.
- Nazir M A, Almas K, Majeed M I. The prevalence of halitosis (oral malodor) and associated factors among dental students and interns, Lahore, Pakistan. *European Journal of Dentistry* 2017;11(4): 480.
- Porciani P F, Grandini S. Effect of Green Tea-Added Tablets on Volatile Sulfur-Containing Compounds in the Oral Cavity. *The Journal of Clinical Dentistry* 2016;27(4): 110-113.
- Rösing C K, Loesche W. Halitosis: an overview of epidemiology, etiology and clinical management. *Brazilian Oral Research* 2011;25(5): 466-471.
- Sakagami H, Tomomura. Dental Application of Natural Products. *Medicines* 2018; 14;5(1).
- Scully C, Greenman J. Halitology (breath odour: aetiopathogenesis and management). *Oral Diseases* 2012;18(4): 333-345.
- Sikorska-Żuk M, Bochnia M. Halitosis in children with adenoid hypertrophy. *Journal of Breath Research*. 2017. doi: 10.1088/1752-7163/aa9b3a.
- Silva M F, Cademartori M G, Leite F R, López R, Demarco F F, Nascimento G G. Is periodontitis associated with halitosis? A systematic review and meta-regression analysis. *Journal of Clinical Periodontology* 2017;44(10): 1003-1009.
- Soares L G, Tinoco E M B. Prevalence and related parameters of halitosis in general population and periodontal patients. *OA Dent* 2014;2: 1-7.
- Şeker B K, Tumer H. Sınırlı Kuzey Kıbrıs Türk Popülasyonunda Sosyodemografik Yapı ve Sigara Kullanımının Ağız Kokusu Üzerine Etkisinin Değerlendirilmesi. *Cumhuriyet Dental Journal* 2014;17(1): 14-26.
- Turhan M, Oktay D. Halitozis. *Yeni Tıp Dergisi* 2008;25(3): 135.
- Van den Broek AM, Feenstra L, de Baat C. A review of the current literature on aetiology and measurement methods of halitosis 2007; *J Dentistry* 35(8):627-635.
- Wilhelm D, Himmelmann A, Axmann E M, Wilhelm K P. Clinical efficacy of a new tooth and tongue gel applied with a tongue cleaner in reducing oral halitosis. *Quintessence International* 2012;43(8): 709-719.
- Yokoyama OS, Ohnuki M, Shinada K, Ueno M, Wright FA, Kawaguchi Y. Oral malodor and related factors in Japanese senior high school students. *J Sch Health*. 2010;80(7):346-52.
- Yücel S E, Eltas A. Kronik periodontitisin tedavisinde gaz ozon kullanımının halitosise etkisi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2013; 1: 1-4.